

Рузан Альбертовна Мкртчян

✉ ruzan.mkrтчян@ysu.am

Факультет истории

Кафедра культурологии

Доцент

Образование

Учреждение	Институт этнографии имени Н. Н. Миклухо-Маклая
Факультет	Отдел физической антропологии
Дата	1982 - 1985
Степень / Звание	Аспирант

Учреждение	Ереванский государственный университет
Факультет	Исторический факультет
Дата	1972 - 1977
Степень / Звание	Квалифицированный специалист

Ученое звание/Ученая степень

Учреждение	Институт этнографии имени Н. Н. Миклухо-Маклая
Дата	1988
Степень / Звание	Кандидат наук
Специальность	Исторические науки
Научный руководитель	Валерий Алексеев
Научная тема	Палеоантропология неолитического и энеолитического населения Юга Европейской части СССР

Знание языков

Հայերեն Русский English

Опыт работы

Учреждение	Ереванский государственный университет
Период времени	2006 до настоящего времени
Звание/степень	Преподаватель

Учреждение	Институт археологии и этнографии НАН РА
Период времени	1991 - 2006
Звание/степень	Научный работник

Учреждение Лаборатория археологических исследований ЕГУ
Период времени 1985 - 2006
Звание/степень Научный работник

Учреждение Институт этнографии имени Н. Н. Миклухо-Маклая
Период времени 1982 - 1985
Звание/степень Эксперт, аспирант

Учреждение Институт Арменоведческих исследований ЕГУ
Период времени 1980 - 1982
Звание/степень Научный работник

Учреждение Государственный исторический музей Армении
Период времени 1977 - 1980
Звание/степень Научный работник

Научные интересы

- Палеоантропология и палеодемография Армении
  - Биоархеология бронзового и железного веков
  - Физическая и историческая антропология
  - Этология человека
-

Участие в международных конференциях и семинарах

24/04/2022 - E+ ICM mobility to Venice
07/05/2022 Университет Ка'Фоскари Венеция
Италия

Публикации

Статья

The Impact of OXTR, HTR2A, and AR Gene Polymorphisms on Aggressive Behavior in Armenian Students

Ruzan A. Mkrtchyan, Prokhor A. Proshakov, Alex M. Kulikov, Liliya A. Revyakina, Marina L. Butovskaya,

Oleg E. Lazebny

Adaptive Human Behavior and Physiology 2025 1-21

Статья

Burial of two closely related infants under a “dragon stone” from prehistoric Armenia

Arsen Bobokhyan, Miren Iraeta-Orbegozo, Hugh McColl, Ruzan Mkrtchyan, Hasmik Simonyan,

Jazmín Ramos-Madrigal, Aída Andrades-Valtuena, Pavol Hnila, Alessandra Gilibert, Ashot Margaryan

Journal of Archaeological Science: Reports 2024 104601

Статья

Burial of two closely related infants under a “dragon stone” from prehistoric Armenia

Arsen Bobokhyan, Miren Iraeta-Orbegozo, Hugh McColl, Ruzan Mkrtchyan, Hasmik Simonyan,

Jazmín Ramos-Madrigal, Aída Andrades-Valtueña, Pavol Hnila, Alessandra Gilibert, Ashot Margaryan

Journal of Archaeological Science: Reports 2024 1-15

Статья

Սեւանի ավազանի միջին եւ ուշբրոնզեդարյան հնամարդաբանության վերլուծություն՝ ըստ անցած դարի գիտական աշխատությունների

Ռուզան Մկրտչյան

Պատմություն և մշակույթ հայագիտական հանդես 2024 268-276

Статья

Մարդկային զոհաբերությունների երևույթը Հայկական լեռնաշխարհում մ.թ.ա. III-I հազարամյակներում (ըստ հնագիտական և գրավոր սկզբնաղբյուրների)

Ռուզան Մկրտչյան, Աշոտ Փիլիպոսյան

Հայագիտության հարցեր և միջմշակութային հաղորդակցում 2023 130-144

Статья

Factors Associated With Highest Symptoms of Anxiety During COVID-19: Cross-Cultural Study of 23 Countries

Valentina N. Burkova, Marina L. Butovskaya, Ashley K. Randall, Julija N. Fedenok, Khodabakhsh Ahmadi,

Ahmad M. Alghraibeh, Fathil Bakir Mutsher Allami, Fadime Suata Alpaslan,

Mohammad Ahmad Abdelaziz Al-Zu'bi, Kholoud Imhammad Meqbel Al-Mseidin, Derya Fatma Biçer,

Hakan Cetinkaya, Oana Alexandra David, Silvia Donato, Seda Dural, Paige Erickson, Alexey M. Ermakov,

Berna Ertuğrul, Emmanuel Abiodun Fayankinnu, Maryanne L. Fisher, Fakir Al Gharaibeh, Lauren Hocker,

Ivana Hromatko, Elena Kasparova, Alexander Kavina, Yahya M. Khatatbeh, Hareesol Khun-Inkeeree,

Kai M. Kline, Firat Koç, Vladimir Kolodkin, Melanie MacEacheron, Irma Rachmawati Maruf, Norbert Meskó,

Ruzan Mkrtchyan, Poppy Setiawati Nurisnaeny, Oluyinka Ojedokun, Damilola Adebayo,

Mohd S. B. Omar-Fauzee, Baris Özener, Edna Lúcia Tinoco Ponciano, Muhammad Rizwan,

Agnieszka Sabiniewicz, Victoriya I. Spodina, Stanislava Stoyanova, Nachiketa Tripathi, Satwik Upadhyay,

Carol Weisfeld, Mohd Faiz Mohd Yaakob, Mat Rahimi Yusof, Raushaniia I. Zinurova

Frontiers in Psychology 2022 1-19

Статья

ЗАКАВКАЗЬЕ И СТЕПНОЙ МИР В ЭПОХУ ЖЕЛЕЗА: СРАВНИТЕЛЬНОЕ КРАНИОЛОГИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ

Մկրտչյան Ր.Ա., Սիմոնյան Ա.Գ., Վորոնցովա Ե.Լ.

Вестник Московского университета Серия XXIII Антропология 2022 135-143

Статья

Ուղուրի-Էթիոպիական համադաշնության Վեյլիուխի, Արքուլքինի, Թուլիխու երկրների բնակչության մարդաբանությունը

Ռուզան Մկրտչյան, Աշոտ Փիլիպոսյան, Հասմիկ Սիմոնյան

Ծովային Հայաստան. Ուղուրի-Էթիոպիական երկրի հնագիտական ժառանգությունը 2022 294-301

Статья

Predictors of Anxiety in the COVID-19 Pandemic from a Global Perspective: Data from 23 Countries

Ruzan Mkrtchyan, Valentina N. Burkova, Marina L. Butovskaya, Ashley K. Randall, Julija N. Fedenok, Khodabakhsh Ahmadi, Ahmad M. Alghraibeh, Fathil Bakir Mutsher Allami, Mohammad Ahmad Abdelaziz Al-Zu'bi, Fadime Suata Alpaslan, Derya Fatma Biçer, Hakan Cetinkaya, Oana Alexandra David, Silvia Donato, Seda Dural, Paige Erickson, Alexey M. Ermakov, Berna Ertuğrul, Emmanuel Abiodun Fayankinnu, Maryanne L. Fisher, Lauren Hocker, Ivana Hromatko, Elena Kasparova, Alexander Kavina, Yahya M. Khatatbeh, Hareesol Khun-Inkeeree, Kai M. Kline, Firat Koç, Vladimir Kolodkin, Melanie MacEacheron, Irma Rachmawati Maruf, Norbert Meskó, Poppy Setiawati Nurisnaeny, Oluyinka Ojedokun, Damilola Adebayo, Mohd S. B. Omar-Fauzee, Bari, s Özener, Edna Lúcia Tinoco Ponciano, Muhammad Rizwan, Agnieszka Sabiniewicz, Victoriya I. Spodina, Stanislava Stoyanova, Nachiketa Tripathi, Satwik Upadhyay, Carol Weisfeld, Mohd Faiz Mohd Yaakob, Mat Rahimi Yusof, Raushaniia I. Zinurova
Sustainability (Switzerland) 2021 1-23

Статья

Cross-Cultural Perspectives on the Role of Empathy during COVID-19's First Wave

Marina L. Butovskaya, Valentina N. Burkova, Ashley K. Randall, Silvia Donato, Julija N. Fedenok, Lauren Hocker, Kai M. Kline, Khodabakhsh Ahmadi, Ahmad M. Alghraibeh, Fathil Bakir Mutsher Allami, Fadime Suata Alpaslan, Mohammad Ahmad Abdelaziz Al-Zu'bi, Derya Fatma Biçer, Hakan Cetinkaya, Oana Alexandra David, Seda Dural, Paige Erickson, Alexey M. Ermakov, Berna Ertugrul, Emmanuel Abiodun Fayankinnu, Maryanne L. Fisher, Ivana Hromatko, Elena Kasparova, Alexander Kavina, Hareesol Khun-Inkeeree, Firat Koç, Vladimir Kolodkin, Melanie MacEacheron, Irma Rachmawati Maruf, Norbert Meskó, Ruzan Mkrtchyan, Poppy Setiawati Nurisnaeny, Oluyinka Ojedokun, Damilola Adebayo, Mohd S. B. Omar-Fauzee, Bari, s Özener, Edna Lúcia Tinoco Ponciano, Igor V. Popov, Muhammad Rizwan, Agnieszka Sabiniewicz, Victoriya I. Spodina, Stanislava Stoyanova, Nachiketa Tripathi, Satwik Upadhyay, Carol Weisfeld, Mohd Faiz Mohd Yaakob, Mat Rahimi Yusof, Raushaniia I. Zinurova
Sustainability (Switzerland) 2021 1-35

Статья

Excavations at Metsamor, seasons 2013-2018

Ashot Piliposyan, Krzysztof Jakubiak, Ruzan Mkrtchyan, Hasmik Simonyan, Mateusz Iskra, Artavazd Zaqyan
Armenian Archaeology: Past Experiences and New Achievements 2020 251-244

Статья

The Bronze and Iron Age populations of the Armenian Highland in the genetic history of Armenians

Alla A. Movsesian, Rusan A. Mkrtchyan, Hasmik G. Simonyan
AMERICAN JOURNAL OF PHYSICAL ANTHROPOLOGY 2020 158-167

Статья

ДРЕВНЕЕ НАСЕЛЕНИЕ БАССЕЙНА ОЗЕРА СЕВАН (ПАЛЕОФЕНЕТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ)

Мкртчян Р.А., Мовсесян А.А.

Вестник Московского университета Серия XXIII Антропология 2020 79-89

Статья

Ankylosing spondylitis: antiquity and differential diagnosis - a case study of a Bronze Age

skeleton from Norabak, southeastern Armenia
Mkrtchyan Ruzan, Karapetian Marina, Simonyan Hasmik

HOMO - Journal of Comparative Human Biology 2019 171 - 183

Статья

ՍԵՆԱՆԻ ԱՆԱՉԱՆԻ ԵՐԿԱՔԵՂԱՐԵԱՆ ԽԱՐԲԱՅԻՆ ԹԱՂՈՒՄՆԵՐԻ ԵՐԵՆՈՅՐԸ
Ռուզան Մկրտչյան, Աշոտ Փիլիպոսյան, Յասմիկ Սիմոնյան

Հայկազեան հայագիտական հանդես 2019 713-724

Статья

ԼՃԱՇԵՆԻ «ՎԻՇՎԱԴԻ» ԴԱՍԲԱՐԱՆԸ. ՆՈՐԱՀԱՅՏ ԿԵՆՍԱՓԱՍԵՐ

Աշոտ Փիլիպոսյան, Ռուզան Մկրտչյան, Հասմիկ Սիմոնյան, Արսեն Բոբոխյան, Արտավազդ Չաքյան
Վիշապը հեքիաթի և իրականության սահմանին 2019 574 - 584

Статья

Շիրակի և Գեղարքունիքի բրոնզեդարյան բնակչության կենսահնագիտական ցուցիչների համեմատական վերլուծական

Ռուզան Մկրտչյան, Հասմիկ Սիմոնյան

ԱՐԱԳԱԾԻ ԹԻՎՈՒՆՔՈՒՄ: Հնագիտական հետազոտություններ նվիրված Տելեմակ Խաչատրյանի հիշատակին
2018 144-149

Статья

НАСЕЛЕНИЕ СТРАНЫ ЭТИУНИ (ПО КРАНИОЛОГИЧЕСКИМ ДАННЫМ)

Р.А. Мкртчян, Е.Л. Воронцова, А.Г. Симонян

Вестник Московского университета Серия XXIII Антропология 2017 91-106

Статья

Էմմա Խանզադյանը և վիշապաքարերի հետազոտությունը

Ռուզան Մկրտչյան, Արսեն Բոբոխյան, Աշոտ Փիլիպոսյան, Հասմիկ Սիմոնյան, Արտավազդ Չաքյան
Մեծամորյան ընթերցումներ 2017 93-112

Статья

Eight Millennia of Matrilineal Genetic Continuity in the South Caucasus

Ashot Margaryan, Miroslava Derenko, Hrant Hovhannisyanyan, Boris Malyarchuk, Rasmus Heller, Zaruhi Khachatryan, Pavel Avetisyan, Ruben Badalyan, Arsen Bobokhyan, Varduhi Melikyan, Gagik Sargsyan, Ashot Piliposyan, Hakob Simonyan, Ruzan Mkrtchyan, Galina Denisova, Levon Yepiskoposyan, Eske Willerslev, Morten E. Allentoft

Current Biology 2017 2023-2028

Статья

ПАЛЬЦЕВОЙ ИНДЕКС И ЧЕРТЫ ЛИЧНОСТИ У АРМЯНСКИХ СТУДЕНТОВ: ПОЛОВЫЕ РАЗЛИЧИЯ

М.Л. Бутовская, Р.А. Мкртчян

Вестник Московского университета Серия XXIII Антропология 2016 76-85

<http://www.anthropos.msu.ru/publication.html>

Статья

METSAMOR (ARMENIA):PRELIMINARY REPORT ON TEH EXCAVATIONS IN 2013, 2014 AND 2015

Krzysztof Jakubiak, Ashot Piliposyan, Mateusz Iskra, Artavazd Zaqyan, Rusanna Mkrtchyan,

Hasmik Simonyan

Polish Archaeology in the Mediterranean 2016 553-572

<http://www.pcma.uw.edu.pl/en/pam-journal/>

Образовательный Руководство

Մարդու էթոլոգիա (Ուսումնամեթոդական ուղեցույց-ծրագիր)

Բուզան Ալբերտի Մկրտչյան

2016 20

Статья

Методические основы преподавания курса "Этология человека"

Рузан Мкртчян

Պատմություն և վշակույթ հայագիտական հանդես 2015 432-442

http://publications.y-su.am/patmutyun_mshakuyt_2016/

Статья

О роли дискретно-варирующих признаков как генетических маркеров в анализе могильников с коллективным обрядом погребений (на примере могильника Неркин Геташен, Армения)

Р. А. Мкртчян, Е.Л. Воронцова

Актуальные вопросы антропологии 2015 70-76

<http://history.by/%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%8B-%D0%B0%D0%BD%D1%82...>

Конференция

ПЕРВАЯ БИОАРХЕОЛОГИЧЕСКАЯ КОЛЛЕКЦИЯ ИЗ МЕЦАМОРА

Р. МКРТЧЯН, А.Г. СИМОНЯН

Конференция

Dental pathologies of the Bronze Age population according to materials of the Nerkin Getashen cemetery (Armenia)

R.Mkrtchyan

Конференция

REPORT ON DEGENERATIVE AND ACTIVITY - RELATED SPINE ABNORMALITIES IN THE BRONZE AGE (2ND MILLENNIUM B.C.) SETTLERS OF THE COASTAL AREA AROUND LAKE SEVAN, MODERN ARMENIA

M. K. Karapetian, R. Mkrtchyan, H. Simonyan

Конференция

ПАТООДОНТОЛОГИЯ ТРЕХ МИРОВ: СЕВАНСКИЙ БАСЕЙН, ЮЖНОРУССКИЕ СТЕПИ И СЕВЕРНЫЙ КАВКАЗ

Р. А. Мкртчян

Конференция

АНАЛИЗ КРАНИОЛОГИЧЕСКИХ МАТЕРИАЛОВ ЭПОХИ ЖЕЛЕЗА ИЗ КОЛЛЕКТИВНЫХ ПОГРЕБЕНИЙ СЕВАНСКОГО БАСЕЙНА (АРМЕНИЯ)

Р. А. Мкртчян, А. Г. Симонян, Е. Л. Воронцова

Конференция

«Պատմամշակութային արգելոց-թանգարանների և պատմական միջավայրի պահպանության ծառայության» մարդաբանության ֆոնդում պահվող Ներքին Գետաշենի հնամարդաբանական հավաքածուն

Ռուզան Մկրտչյան

Конференция

Биоархеология населения эпохи бронзы Гегаркуникского региона

Рузан Мкртчян

Конференция

Страна Этиуни, Кавказ и Степной мир (Сравнительное краниологическое исследование)

Р. Мкртчян, Е. Воронцова, А. Симонян

Конференция

Human remains from the necropolis of Hatsarat (Armenia) dated to Late bronze - Iron Age: anthropological and paleopathological analysis

R. Mkrтчyan, F. Bertoldi, A. Piliposyan, H. Simonyan

Конференция

Биоархеология эпохи бронзы Гегаркуникского региона

МКРТЧЯН Р. А., ВОРОНЦОВА Е.Л.

Конференция

Evidence of Ankylosing Spondylitis in Bronze Age skeleton from Norabak site: Possibly one of the earliest cases from southeastern Armenia

Karapetian M., Mkrтчyan R., Simonyan H.

Конференция

Population of Uduri-Etiuni

Hasmik Simonyan, Ruzan Mkrтчyan, Ashot Piliposyan, Elena Vorontsova

---

Конференция

Չորաց Զարեր հնավայրի 2014-2018 թթ. պեղումների նախնական արդյունքները

Ա. Փիլիպոսյան, Գ. Արեշյան, Կ. Փահլևանյան, Ռ. Հովմարեն, Ռ. Մկրտչյան, Հ. Սիմոնյան

Конференция

Феномен патриарха согласно антропологическим, лингвистическим и историографическим данным

Мкртчян Рузан Альбертовна, Воронцова Елена Леонидовна, Пилипосян Ашот Суменович

Конференция

Особенности двигательной активности населения эпохи поздней бронзы по материалам лчашенской коллекции

Батанина Ольга Владимировна, Мкртчян Рузан Альбертовна, Симонян Асмик Гагиковна

Конференция

Results of the missions in Georgia and Armenia carried out by the Laboratory of Physical Anthropology (Ca' Foscari University-Venice, Italy)

Bertoldi Francesca, Lia Bitadze, Shorena Laliashvili, Valentina Giacometti, Roberto Cameriere,
Elena Rova, Iulon Gagoshidze, Ruzan Mkrtchyan, Ashot Piliposyan, Hasmik Simonyan, Piera Allegra Rasia

---

Конференция

Биоархеология населения Армении эпохи бронзы, железа и урартского периода
Мкртчян Р. А., Симонян А. Г.

Конференция

**Նոր դիտարկումներ Ղևոնդ Ալիշանի "Հաշտից տեղեր" և "Հաշտ և գոհ" կոչված
պատմակրոնաբանական մեկնությունների շուրջ**
Ռուզան Մկրտչյան, Աշոտ Փիլիպոսյան

Конференция

**Сравнительный анализ палеодемографических характеристик палеопопуляций эпохи
бронзы Лчашенского и Неркин Геташенского могильников.**
Мкртчян Рузан Альбертовна
